



KARTA OPISU PRZEDMIOTU - SYLABUS

Nazwa przedmiotu

Algorytmy i struktury danych

Przedmiot

Kierunek studiów

Informatyka

Studia w zakresie (specjalność)

Poziom studiów

pierwszego stopnia

Forma studiów

niestacjonarne

Rok/semestr

1/2

Profil studiów

ogólnoakademicki

Język oferowanego przedmiotu

polski

Wymagalność

obieralny

Liczba godzin

Wykład

20

Ćwiczenia

Laboratoria

20

Projekty/seminaria

Inne (np. online)

Liczba punktów ECTS

5

Wykładowcy

Odpowiedzialny za przedmiot/wykładowca:

dr hab. inż. Grzegorz Pawlak

email: Grzegorz.Pawlak@cs.put.poznan.pl

tel. 61 665 29 82

Wydział Informatyki i Telekomunikacji

ul. Piotrowo 2, 60-965 Poznań

Odpowiedzialny za przedmiot/wykładowca:

Wymagania wstępne

Student rozpoczynający ten przedmiot powinien posiadać podstawową wiedzę z zakresu implementacji prostych programów w języku C/C++ (lub innym podobnym języku ustalonym z prowadzącym laboratoria). Powinien posiadać umiejętność rozwiązywania podstawowych problemów programistycznych oraz testowania i poprawiania błędów w zaimplementowanych przez siebie programach. Dodatkowo student powinien posiadać umiejętność pozyskiwania informacji ze wskazanych źródeł. Powinien również rozumieć konieczność poszerzania swoich kompetencji. W zakresie kompetencji społecznych student musi prezentować takie postawy jak uczciwość, odpowiedzialność, wytrwałość, ciekawość poznawcza, kreatywność, kultura osobista, szacunek dla innych ludzi.



Cel przedmiotu

1. Przekazanie studentom podstawowej wiedzy o złożoności obliczeniowej w zakresie jej analizy, działania deterministycznej i niedeterministycznej maszyny Turinga, maszyny RAM, klasyfikacji problemów i algorytmów oraz klas złożoności P i NP.
2. Przekazanie studentom podstawowej wiedzy z algorytmiki w zakresie sortowania ciągów danych z różną złożonością obliczeniową, programowania zachłannego i dynamicznego, przeszukiwania z powrotem oraz podstawowych algorytmów grafowych takich jak BFS, DFS, znajdowanie cyklu Eulera i Hamiltona.
3. Przekazanie studentom podstawowej wiedzy o strukturach danych obejmujące sposób działania drzew, drzew BST, kopców i grafów oraz analizę ich złożoności. Programowania algorytmów i metod rozwiązywania problemów poszukiwania minimalnego drzewa rozpinającego w grafie nieskierowanym oraz znajdowania składowych spójnych i dwu-spójnych w dowolnym grafie oraz algorytmów sortowania topologicznego.
4. Przekazanie studentom wiedzy o złożoności problemu plecakowego oraz metodach rozwiązywania tego problemu: zachłannych, przybliżonych i przeglądu wyczerpującego. Implementacja i analiza złożoności zastosowanych algorytmów ze znajomością programowania dynamicznego.
5. Rozwijanie u studentów podstawowych umiejętności dowodzenia NP-zupełności problemów kombinatorycznych
6. Ocena złożoności obliczeniowej dla problemów optymalizacyjnych i odpowiadających im problemów decyzyjnych.
7. Podstawowa charakterystyka metody podziału i ograniczeń z przykładami rozwiązywania dla klasycznego problemu komiwojażera
8. Rozwijanie u studentów umiejętności implementacji programistycznej poznanych algorytmów oraz struktur danych.
9. Rozwijanie u studentów umiejętności doboru odpowiedniego algorytmu i struktury danych do rozwiązywanego problemu oraz ocenę złożoności obliczeniowej i pamięciowej ich implementacji.
10. Rozwijanie u studentów umiejętności testowania zaimplementowanych algorytmów oraz ich oceny.

Przedmiotowe efekty uczenia się

Wiedza

Ma rozszerzoną i pogłębioną wiedzę z matematyki dyskretnej i podstaw teorii grafów przydatną do formułowania i rozwiązywania złożonych zadań informatycznych dotyczących analizy i formalnych dowodów poprawności oraz złożoności obliczeniowej algorytmów.

Ma uporządkowaną, podbudowaną teoretycznie wiedzę ogólną w zakresie algorytmów i złożoności obliczeniowej problemów kombinatorycznych. Ma szczegółową wiedzę nt. algorytmiki, struktur danych oraz analizy złożoności obliczeniowej i pamięciowej.



Zna podstawowe metody, techniki i narzędzia stosowane przy rozwiązywaniu prostych zadań informatycznych z zakresu analizy złożoności obliczeniowej algorytmów i problemów.

Umiejętności

Potrafi planować i przeprowadzać eksperymenty, w tym pomiary czasu działania algorytmów, interpretować uzyskane wyniki i wyciągać wnioski o poprawności doboru i złożoności algorytmów.

Potrafi wykorzystać do formułowania i rozwiązywania zadań informatycznych metody analityczne i eksperymentalne w celu dobrania odpowiednich algorytmów i struktur danych. Potrafi ocenić złożoność obliczeniową algorytmów i problemów.

Ma umiejętność formułowania algorytmów i ich programowania z użyciem przynajmniej jednego z podstawowych języków programowania wysokiego poziomu.

Kompetencje społeczne

Potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania poprzez rozstrzygnięcie dylematu, czy implementacja bardziej wydajnych algorytmów warta jest zwiększonego nakładu pracy na ich implementację.

Metody weryfikacji efektów uczenia się i kryteria oceny

Efekty uczenia się przedstawione wyżej weryfikowane są w następujący sposób:

Ocena formująca:

a) w zakresie wykładów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez:

- ocenę nieobowiązkowych zadań rozdawanych studentom w czasie wykładów,
- premiowanie aktywności studentów na wykładach;

b) w zakresie laboratoriów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez:

- ocenę sprawozdań z wynikami projektów, których celem jest implementacja i analiza algorytmów i struktur danych,
- ocenę projektów programistycznych z implementacją algorytmów przy wykorzystaniu różnorodnych struktur danych,
- ocenę rozwiązań zadań demonstrujących sposób działania algorytmów prezentowanych przez studentów na tablicy.
- poprzez weryfikacje kodów źródłowych programów i ocenę eksperymentów obliczeniowych wykonanych przez studentów

Ocena podsumowująca:

Sprawdzanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez:

- ocenę sprawozdań z wynikami projektów, których celem jest implementacja i analiza algorytmów i struktur danych,
- ocenę projektów programistycznych z implementacją algorytmów przy wykorzystaniu różnorodnych struktur danych,



- bieżącą ocenę wiedzy i umiejętności związanych z realizacją zadań laboratoryjnych poprzez ewentualne kolokwia sprawdzające wiedzę teoretyczną (maks. 2 w semestrze),
- w zakresie laboratorium niezbędne jest uzyskanie pozytywnej oceny z każdego z wykonywanych ćwiczeń laboratoryjnych
- ocenę wiedzy i umiejętności wykazanych na egzaminie pisemnym o charakterze problemowym:
 - a. w formie 5 zadań, które polegają na przeprowadzeniu obliczeń i analizie zastosowania odpowiednich algorytmów do rozwiązywania przykładowych problemów wraz z analizą ich efektywności i złożoności obliczeniowej i/lub pamięciowej sprawdzających umiejętności studentów w zakresie rozwiązywania problemów algorytmicznych,
 - b. zadania punktowane są w skali 0-5 punktów, ze skokiem co 0,25 punktu; do zaliczenia egzaminu wymagane jest przynajmniej 52% punktów.
 - c. Aktywność podczas zajęć może być premiowana przyznawaniem punktów, które uwzględniane są w czasie wystawiania oceny podsumowującej pracę w semestrze.

Treści programowe

Wykłady z przedmiotu rozpoczynają się od wyjaśnienia podstawowych terminów z zakresu algorytmiki, takich jak problem i algorytm, dane i operacje na danych, instancja, pojęcie typu. Poruszona zostaje tematyka poprawności algorytmów, jej definiowanie oraz weryfikacja. Przedstawiony zostaje podział problemów na decyzyjne i optymalizacyjne, wraz z charakterystyką tych klas i przykładami należących do nich problemów. Przed przystąpieniem do omawiania implementacji algorytmów we współczesnych językach programowania omawiana jest deterministyczna i niedeterministyczna maszyna Turinga oraz maszyna RAM, jako przykłady abstrakcyjnego modelu komputera służącego do wykonywania algorytmów. W oparciu o ten materiał wyjaśniona zostaje idea i definicja klas problemów decyzyjnych P oraz NP, wraz z podklasami problemów NP-zupełnych i silnie NP-zupełnych oraz przedstawione sposoby dowodzenia przynależności problemów do tych klas. Omówiona zostaje złożoność obliczeniowa problemów oraz złożoność czasowa i pamięciowa algorytmów wraz ze sposobami jej wyznaczania oraz zapisywania w notacji $O()$. Poruszony zostaje problem złożoności w najgorszym i najlepszym przypadku oraz złożoność średnia. W trakcie wykładu szczegółowo prezentowane są ogólne metody konstruowania algorytmów sortowania, dziel i rządź oraz przeszukiwanie z powrotami. Przedstawiane jest również porównanie metody zachłannej oraz programowania dynamicznego wraz z omówieniem złożoności pseudowielomianowej. W tym celu wykorzystywana jest szczegółowa analiza problemu plecakowego. W czasie wykładu prezentowane są również możliwe sposoby komputerowej reprezentacji grafów uwzględniając macierz sąsiedztwa, macierz incydencji, listę krawędzi i listę incydencji wraz ze szczegółową analizą ich złożoności czasowej i pamięciowej w zależności od liczby wierzchołków i krawędzi w grafie oraz liczby wykonywanych operacji.

Zajęcia laboratoryjne kładą duży nacisk na zastosowanie w praktyce algorytmów i struktur danych prezentowanych na wykładzie poprzez realizację projektów oraz rozwiązywanie zadań na tablicy. Zajęcia podzielone są na kilka grup tematycznych, z których każda zakończona jest realizacją projektu implementującego omawiane algorytmy. W pierwszej grupie tematycznej prezentowane są algorytmy sortowania począwszy od najprostszych, działających ze złożonością kwadratową, takich jak sortowanie



bąbelkowe, przez wybór i wstawianie, przez szybsze sortowanie Quick sort, Heap sort przez scalanie oraz Shella, po sortowania w czasie liniowym przez zliczanie. Dla każdego algorytmu analizowana jest jego złożoność w najlepszym, średnim i najgorszym przypadku. Na podstawie algorytmów sortowania zademonstrowana zostaje również koncepcja rekurencji. Kolejna grupa tematyczna obejmuje złożone struktury danych, takie jak lista jedno i dwu kierunkowa, drzewa, w tym drzewa BST oraz kopce. Dla każdej struktury przedstawiony jest algorytm dodawania i usuwania z nich elementów oraz możliwe sposoby ich przeszukiwania. Analizowana jest również ich złożoność oraz problemy, w których należy je wykorzystać. Trzecia grupa tematyczna to algorytmy grafowe obejmująca algorytmy dla grafów skierowanych i nieskierowanych, takie jak BFS, DFS, sortowanie topologiczne, drzewa rozpinające oraz wyszukiwanie cyklu Eulera i Hamiltona prezentujące również algorytmy z powracaniem. W trakcie omawiania grafów szczegółowo poruszana jest tematyka implementacji reprezentacji grafów przedstawionych na wykładzie. Ostatnia grupa tematyczna obejmuje implementację algorytmu zachłannego - przybliżonego oraz dynamicznego dla problemu plecakowego a także algorytmu przeglądu wyczerpującego ich porównanie oraz analizę. Ponadto wprowadzono podstawy metody podziału i ograniczeń w raz z przykładami rozwiązań dla problemu komiwojażera.

Metody dydaktyczne

Wykład: prezentacja ilustrowana przykładami podawanymi na tablicy.

Ćwiczenia laboratoryjne: prezentacja ilustrowana przykładami podanymi na tablicy oraz wykonywanie zadań podanych przez nauczyciela - ćwiczenia praktyczne.

Literatura

Podstawowa

1. Wprowadzenie do algorytmów, T.H. Cormen, Ch.E. Leiserson, R.L. Rivest, C. Stein, PWN, W-wa, 2022
2. Kombinatoryka dla programistów, Witold Lipski WNT, W-wa, 2007
3. Algorytmy + struktury danych = programy, N. Wirth, WNT, W-wa, 2004

Uzupełniająca

1. Elementy analizy algorytmów, L. Banachowski, A. Kreczmar, WNT, W-wa, 1982
2. Algorytmy, R. Sedgewick, K. Wayne, Helion, 2012
3. Złożoność obliczeniowa problemów kombinatorycznych, J. Błażewicz, WNT, W-wa, 1988

Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta

	Godzin	ECTS
Łączny nakład pracy	125	5,0
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	40	2,5
Praca własna studenta (studia literaturowe, przygotowanie do zajęć laboratoryjnych, przygotowanie do kolokwium/egzaminu, wykonanie projektu) ¹	85	2,5



¹ niepotrzebne skreślić lub dopisać inne czynności